

JEDNOŹ (39) *cn i pt*

cn (26), *pt* (13).

jednoź (37), **jenoź** *PaprUp* (2).

Teksty nie oznaczają é oraz ó; e jasne (tak w jedno).

Sł stp notuje, Cn, Linde brak.

I. W funkcji spójnika (26) :

1. *Nawiązuje do poprzedniego wypowiedzenia i rozpoczyna nowy fragment tekstu, uwydatniając zastrzeżenie, dodatkowe wyjaśnienie; ale jednak, tylko że* (7) : Wino w ktoem będą warzone fkorci tego drzewka/ iefth dobre naprzeciwo denney boleści [...] Iednoź doctorowie powiedaią iż by płod odeymowało korzenie tego drzewka częłto pożywane *FalZioł* I 104b; *RejPos* 341; *PaprPan* Ff; *KarnNap* B2v; *PaprUp* G3v.

Połączenia: »jednoź wždy« (1): [zły syn] zániedbał ftárufzká w zefzłych leciech iego/ Ze mufiał z inąd fzukác pożywienia fwego. Iednoź wždy on w onych fwych leciech oftárzáłych/ Miał niemáło przyiaciół z dawná záchowáłych. *HistLan* B4v.

»jednoź żeby wdy« (1): iefli w. m. będę vmiáł powiedzieć dofskonałego Dworzániná wláfnóść/ niechcieyciefz w. m. więcey po mnie. Iednoź żebym wdy odpowiedział ná pythánie w. m. pánie Koftká/ á ile ia mogę wczynił w. m. dofyć/ thák powiedam *GórnDworz* E6.

2. *Ogranicza treść poprzedniego wypowiedzenia uwydatniając zastrzeżenie; ale jednak, tylko że* (15) : Ieft dwoiakie wilcze łyko/ iednoź nalepfze ieft na kthorim ieft wiele lifcia podobne⁸⁰ lifciu oliwnemu *FalZioł* I 76b; *IZ* was [rycerstwo Korony Polskiej] wfyłtek fwiát prawie rozumie ták mężne/ Ná d wfytki Krześciány pogánom potężne/ Ná tymci fie nie mylą/ iednoź ty pokoie/ Widzę was rozebrały ná rzemiołá fwoie. *PaprPan* Cc4, D, L2, O4v, R4v, Ee3 (9); toc to znac tziłti chlop/ co fie fobie podoba/ ienofz niewiem podobali fie wam wfzítkiem *PaprUp* L3v; *PowodPr* 74.

Połączenie: »jednoź że« (3): [*Klimunt Klus*] Mufiał fie s Fineufem w iedney fzkole chowác. Snadź iefzče ochotnieyfzy á niż on do boiu/ Iednoź że fie záleżał teraz w tym pokoiu. *PaprPan* D3, I2v, Dd.

3. *W szeregu treści przeciwstawnych wprowadza i uwydatnia drugi człon przeciwstawienia (którego treść jest bardziej ograniczona od ogólniejszej treści członu pierwszego); ale jedynie* (4) : Bo opułczył wfytky rzeczy Iednoź ten zyłk ma na pyczy. *RejKup* d7; *RejWiz* 133; Y będzie do gruntu poborzono y to co w nim ieft k woli Pánu/ iednoź [tantum] Ráháb wfzetecznicá żywo zołtánie y wfyłcy ktorzy z nią fą w domu *BibRadz* Ios 6/17; *RejZwierc* 78.

II. W funkcji partykuły ekspresywnej uwydatnia i ogranicza; tylko (13) :

1. *Uwydatnia i wyłącza w treści zdania jeden wyraz; jedynie, wyłącznie* (9) : Pożywienia tám fzukáá: A iednoź piłę náłázłá *BierEz* Rv; *RejRozpr* D3v; A ze wfyłtkich Iárzyn/ iednoź Bob dobrego foku ieft. *SienLek* 7v; Gdyż nam Pan rołkazał iednoź tego ducha mieć zá prawdziwego/ który fzáfuie prawdziwemi fłowy iego. *RejPos* 346v.

a. *Uwydatnia i ogranicza ilość (z liczebnikami lub zaimkami liczebnymi); nie więcej niż, zaledwie* (5) : Kupiec tám fługi wyftáwiał/ Ná targ áby ie poprzedał: Y wziął zá nie zyłk ne máły/ A iednoź mu trzey zołtáli *BierEz* Bv; *RejWiz* 37v; lácno ie ci obáczyć mogá kthorzy náłz wyłkad z onymi pierwey podanymi pífmy znáfzác y zrownáwác będą/ a iednoź ná kilku mieyfz v Pawłá Świętego to

vczyniciechmy mufieli/ bacząc żeby fię przytrudnieyłym zdał wykład nález *BibRadz* I *5v; A gdy im czáfu nie złthawało/ wrocili fię/ ábowiem był iednoż ieden dzień przed Szábbátem [*Erat enim dies ante sabbatum*] *BibRadz* 2.*Mach* 8/26; *RejZwierc* 98v.

2. *Uwydatnia i wyłącza jedyną możliwość z treści zaprzeczonej; oprócz, poza* (2) : á był Ieffte wielki mąż [...] A ten nie miał iednoż iednę nadobną dzyeweczkę swoię *RejPos* 343; Gostomski przeniawszy mi niektóre sługi wiachał w Starostwo niemaiac zadnego prawa od Krola snadź iednoz Mandacikiem od Podkanclerzego. *ActReg* 162.

3. *Połączenie*: »jednoż a jednoż« = *jednakowo* (1) : chciałych ia iefzcze fłyfzeć coś zwłafnieyłego około zabaw dworfkich/ co/ y iáko/ naleść/ czym kogo zábáwić [...] bo mi fie zda kiedyby człowiek/ wšytko iednoż/ á iednoż prowadził/ prędkoby fie to fprzykrzyło *GórnDworz* M3v.

Synonimy: **I.** 1., 2. *chyba, wszak, wszakże*; **3. a.** *ale, jacy, lecz*; **II.** 1. *chyba, jacy, jedynie, tylko*; 2. *jacy, oprócz, procz, tylko*.

Cf **JEDNOŹCI**